

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Yliopisto, valintakoe, sukupuolikiintiö, välitön syrjintä

Diaarinumero: YVTLTK/924/2020

Antopäivä: 20.12.2021

Tasa-arvovaltuutettu katsoi hakemuksessaan, että yliopiston valintakokeessa käyttämät sukupuolikiintiöt olivat tasa-arvolaisissa kiellettyä sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

Valintakokeen ensimmäisen vaiheen opiskelijavalinnassa käyttämät sukupuolikiintiöt johtivat siihen, että opiskelijavalinta ei ollut sukupuolineutraalia. Riippuen miesten ja naisten ryhmässä hakeneiden määrästä ja valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa kummassakin ryhmässä saavutettujen pisteiden määrästä, valintakokeessa saatu valinnoissa jatkoon pääsemiseen oikeuttava alin hyväksyttävä pistemäärä muodostui erilaiseksi miesten ja naisten ryhmässä. Valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa korkeammat opiskelupaikkaan oikeuttavat pisteet saanut hakija sivuutettiin kiintiön perusteella ja valintakokeen toiseen vaiheeseen valittiin vähemmän pisteitä saanut, eri sukupuolta oleva hakija. Näin ollen hakijan sukupuoli vaikutti opiskelupaikan saamiseen.

Yliopisto katsoi, että sukupuolikiintiöiden käyttämiselle oli osoitettu tasa-arvolain mukaiset hyväksyttävät perusteet. Yliopisto korosti valintakokeissa sovellettujen sukupuolikiintiöiden tasa-arvolain mukaista tarkoitusta ja koulutuspoliittisia tavoitteita yhdenvertaisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että yliopiston menettely opiskelijavalinnassa asetti opiskelupaikkaa hakevan henkilön epäedulliseen asemaan välittömästi sukupuolen perusteella. Menettely oli ongelmallista myös sukupuoli-identiteetiltään muunsukupuolisten kannalta, koska tasa-arvolain mukaan syrjintä sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella on kielletty.

Tasa-arvolain esitöiden mukaan valinnan koulutukseen tulee perustua yksilöllisiin, ei sukupuoleen liittyviin seikkoihin. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että erityistoimet tasa-arvon edistämiseksi eivät tarkoita sitä, että tiettyyn ammattiin tähtäävään koulutukseen olisi otettava yhtä monta miestä ja naista.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei yliopisto ollut kumonnut asiassa syntynyttä olettamaa välittömästä syrjinnästä valintakokeen ensimmäisen vaiheen opiskelijavalinnoissa ja kielsi yliopistoa jatkamasta opiskelijavalinnoissaan tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjivää menettelyään.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa käytetään sukupuolikiintiöitä valittaessa liikuntapedagogiikan aineenopettajakoulutuksen opiskelijoita.

Valintakoemenettely on kaksivaiheinen. Ensimmäisen vaiheen valinnassa, joka on vuodesta 2010 lähtien tapahtunut ylioppilaskokeen ja/tai kirjallisen kokeen pistemäärän perusteella, on käytössä kiintiöt. Kirjallisen kokeen perusteella valitaan toisen vaiheen kokeeseen yhtä paljon naisia ja miehiä.

Toisen vaiheen soveltuvuuskoe sisältää liikunnallisen ja kirjallisen soveltuvuuskokeen sekä opetustuokion ja vuodesta 2020 alkaen myös haastattelun. Miesten kiintiössä hakevien liikuntasuoritukset arvioidaan ja pisteytetään miesten kiintiössä hakevien tulosten perusteella ja vastaavasti naisten liikuntasuoritukset arvioidaan ja pisteytetään suhteessa naisten kiintiössä hakevien tuloksiin. Kiintiöiden pistemäärät eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Lopullinen valinta tapahtuu toisen vaiheen soveltuvuuskokeen menestyksen perusteella.

Tasa-arvovaltuutettu antoi tammikuussa 2020 Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijavalintaperusteita koskevan lausunnon, jossa valtuutettu katsoi Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan sukupuolikiintiöitä koskevan käytännön tasa-arvolain vastaiseksi. Yliopistoa pyydettiin ilmoittamaan tasa-arvovaltuutetulle kuuden kuukauden kuluessa lausunnon antopäivästä, mihin toimiin se on lausunnon johdosta ryhtynyt.

Jyväskylän yliopiston vastauksessa tasa-arvovaltuutetulle todettiin, että yliopisto oli luopunut sukupuolikiintiöistä liikuntabiologian pääaineryhmän pääsykokeen toiseen vaiheeseen kutsumisessa. Yliopisto edelleen katsoi, ettei liikuntapedagogiikan opiskelijoiden valintamenettely syrji tai suosi sen paremmin miehiä kuin naisia. Päinvastoin sukupuolikiintiöiden käyttö liikuntapedagogiikan opiskelijoiden valinnassa varmistaa sukupuolten välisen tasa-arvon ja edustavuuden opiskelijavalinnoissa läpinäkyvästi ja tasa-arvolain tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi yliopisto totesi pitävänsä tasa-arvovaltuutetun tulkintaa sukupuolikiintiöiden lainvastaisuudesta oikeudellisesti epäselvänä.

Asiassa on riidatonta, että Jyväskylän yliopisto on asettanut sukupuoleen perustuvia kiintiöitä valittaessa opiskelijoita liikuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijoiksi, ja ettei käytäntö ole ollut tilapäinen taikka poikkeusluonteinen, vaan vuosikymmeniä jatkunut pysyvä käytäntö.

Hakijan vaatimukset

Tasa-arvovaltuutettu pyytää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa arvioimaan, rikkooko Jyväskylän yliopisto naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia (609/1986, jäljempänä tasa-arvolaki), kun yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa käytetään sukupuolikiintiöitä opiskelijavalinnassa.

Hakemus koskee kiintiökäytännön syrjivyyttä sellaisenaan. Koska asiassa ei ole kyse kenenkään yksittäisen hakijan kokemasta syrjinnästä, tulee asiassa tasa-arvovaltuutetun

käsityksen mukaan soveltaa tasa- arvolain 7 §:n mukaista syrjinnän yleiskieltoa.

Jos lautakunta katsoo Jyväskylän yliopiston käytännön tasa-arvolain vastaiseksi, tasa-arvovaltuutettu pyytää lautakuntaa kieltämään kiintiöt jatkossa tasa- arvolain 7 §:n vastaisina, tarvittaessa tehokkaan ja oikeasuhtaisen sakon uhall.

Hakijan perustelut

Tasa-arvovaltuutettu katsoo, että Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan sukupuolikiintiötä koskeva käytäntö voi johtaa siihen, että valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa korkeammat opiskelupaikkaan oikeuttavat pisteet saanut hakija sivuutetaan kiintiön perusteella ja valintakokeen toiseen vaiheeseen valitaan vähemmän pisteitä saanut, eri sukupuolta oleva hakija. Hakijan sukupuoli voi näin ollen vaikuttaa opiskelupaikan saamiseen. Näin kiintiökäytäntö voi asettaa opiskelupaikkaa hakevan henkilön epäedulliseen asemaan välittömästi sukupuolen perusteella.

Oppilaitoksen menettelyä on pidettävä tasa-arvolain 8 b §:ssä kiellettynä syrjintänä muun muassa silloin, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan. Säännös siis kieltää oppilaitosta toimimasta niin, että hakijan sukupuoli vaikuttaa opiskelijavalintojen lopputulokseen. Oppilaitoksen tulee huolehtia siitä, että mikään oppilas- tai opiskelijavalintaan vaikuttava seikka ei vaaranna sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Tasa-arvolain mukaisten erityistointen tulee myös olla väliaikaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että kun sukupuolten välillä esiintyvää eriarvoisuutta poistetaan heikommassa asemassa olevan ryhmän erityiskohtelulla, voi erityiskohtelu vastata tasa-arvolain tarkoitusta vain niin kauan, kun kyseinen ryhmä tosiasiallisesti on heikommassa asemassa.

Tarkasteltavana olevat sukupuolikiintiöt eivät ole väliaikaisia. Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnassa kiintiöt nais- ja mieshakijoille ovat olleet käytössä vuodesta 1963 lähtien.

Tasa-arvovaltuutettu katsoo, että Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijavalinnassa käyttämille sukupuolikiintiöille ei ole lainmukaista perustetta. Niitä ei voida hyväksyttävästi perustella vetoamalla sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeviin tasa-arvolain säännöksiin. Ne ovat tasa-arvolain 7 §:ssä säädetyn syrjintäkiellon vastaisia.

Tasa-arvovaltuutettu katsoo, että Jyväskylän yliopiston valtuutetun lausunnon johdosta antamassa vastauksessa ei tule esiin sellaisia seikkoja, joiden vuoksi tasa-arvovaltuutettu katsoisi aiheelliseksi muuttaa arviotaan siitä, että Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan valintakokeessa käytössä olevat sukupuolikiintiöt ovat tasa-arvolain vastaisia.

Vastaajan vastaus

Jyväskylän yliopisto yhtyy tasa-arvovaltuutetun hakemukseen siltä osin, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta arvioisi yliopiston soveltaman kiintiökäytännön lainmukaisuuden ja

antaisi perustellun ratkaisun asiassa esitetyn selvityksen perusteella.

Yliopisto katsoo, että sukupuolikiintiöt liikuntapedagogiikan valintakokeissa eivät ole tasa-arvolain 7 §:n tarkoittamaa sukupuoleen perustuvaa välitöntä syrjintää. Kyse ei myöskään ole laissa kielletystä välillisestä syrjinnästä.

Yliopisto katsoo, että sukupuolikiintiöiden käyttämiselle on osoitettu tasa-arvolain mukaiset hyväksyttävät perusteet. Yliopisto korostaa liikuntapedagogiikan valintakokeissa sovellettujen sukupuolikiintiöiden tasa-arvolain mukaista tarkoitusta ja koulutuspoliittisia tavoitteita yhdenvertaisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi.

Yliopiston tulkinnan mukaan nyt ratkaistavana olevaan asiaan ei ole lainsäädännöstä tai oikeuskäytännöstä saatavissa yksiselitteistä ratkaisua

Yliopisto on jo aiemmin tasa-arvovaltuutetulle antamansa ilmoituksen mukaisesti sitoutunut noudattamaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovaltakunnan ratkaisuun perustuvaa tulkintaa asiassa. Tasa-arvovaltuutetun esittämälle hallinnollisen uhkasakon asettamiselle ei ole näin ollen tarvetta.

Vastaajan perustelut

Tasa-arvovaltuutettu on hakemuksessaan perustellut yliopiston soveltaman sukupuolikiintiön lainvastaisuutta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta annetun lain 7 §:ään (609/1986, jäljempänä tasa-arvolaki) perustuvalla syrjinnän yleiskiellolla. Tasa-arvovaltuutettu on hakemuksensa perusteluissa katsonut, että yliopiston valintakokeissa soveltamat sukupuolikiintiöt ovat lainvastaisia sellaisenaan. Yliopiston näkemyksen mukaan tasa-arvovaltuutetun tulkinta on suppea.

Voimassa olevan tasa-arvolain 7 §:n sanamuoto erottelee välittömän ja välillisen syrjinnän sukupuolen perusteella.

Lainkohdan keskeinen sisältö on säilynyt muuttumattomana tasa-arvolain voimaantulosta vuodesta 1987 asti. Voimassa oleva säännös sisältää tarkennuksia siihen, kuinka lainkohdan kieltämä välitön tai välillinen syrjintä voi käytännössä ilmetä. Säännös on muotoilultaan tietoisesti väljä, jotta lainkohdan soveltamisala ei tarpeettomasti kaventuisi.

Yliopiston käsityksen mukaan tasa-arvolain 7 §:n alkuperäinen tarkoitus ei ole muuttunut siitä, kun laki vuonna 1986 säädettiin.

Tasa-arvolain valmistelun yhteydessä on hallituksen esityksessä (85/1985) todettu välittömän sukupuoleen perustuvan syrjintäkiellon tarkoituksena olevan se, että ketään ei asetettaisi sukupuolen perusteella eri asemaan. Eri asemaan asettamisella on säädöksen esitöissä tarkoitettu lähinnä sitä, että tiettyjä etuja tai oikeuksia myönnetään taikka tiettyjä velvollisuuksia, rajoituksia tai rasitteita asetetaan vain miehille tai naisille.

Välilliseksi syrjinnäksi on hallituksen esityksessä katsottu menettelytavat, joiden seurauksena naiset tai miehet voivat tosiasiallisesti joutua eri asemaan. Hallituksen esityksessä esimerkkinä viitataan tilanteeseen, jossa päältäpäin tasapuoliselta tuntuva järjestely voi olla

syryjinnän kiellon vastainen sen takia, että se tosiasiallisesti vaikuttaa eri tavoin naisiin ja miehiin.

Yliopisto katsoo, että sukupuolikiintiöt eivät ole suoraan lain nojalla lainvastaisia. Tasa-arvolain 4a § sisältää jo itsessään lakiin perustuvan sukupuolikiintiön julkisen hallinnon toimielinten kokoonpanoa määriteltäessä. Yhtä selvää on, että sukupuolikiintiöiden soveltamiselle pitää olla hyväksyttävä ja oikeutettu peruste.

Yliopisto päättää yliopistolain 36 §:n nojalla opiskelijavalinnoissa sovellettavista valintaperusteista. Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan koulutusohjelman opiskelijavalinnoissa hakijoiden toisen vaiheen liikuntakokeet ovat osoittautuneet hyvin opiskelijoiden valmiuksia mittaaviksi valintakoeosioiksi. Liikunnallisia valmiuksia mittaavilla valintakoeosioilla kyetään objektiivisesti mittaamaan hakijoiden motorisia ja fyysisiä kykyjä eri liikuntamuodoissa. Hakijoiden valintakoesuoritusten vertailu sukupuolittain on läpinäkyvää, koska suorituksista annettavia pisteitä ei tarvitse keinotekoisesti manipuloida sukupuolten fyysiseen suorituskyyyn perustuvista syistä.

Liikuntatieteellisen tiedekunnan valintakokeita on uudistettu useita kertoja vuodesta 1963 lukien. Uudistusten yhteydessä on arvioitu ja pohdittu niin liikunnallisten valintakoeosioiden sisältöä, kuin myös sukupuolikiintiöiden käytön korvaamista muilla tavoin. Valintakokeiden uudistamisessa ei ole kuitenkaan kyetty luomaan mallia, jolla opiskelijoiden suorituksia liikunnallisuutta mittaavissa tehtävissä voitaisiin vertailla eri sukupuolia edustavien opiskelijoiden välillä läpinäkyvästi ja objektiivisesti.

Yliopisto on osoittanut aiemmin antamissaan lausunnoissa perusteet kumpaakin sukupuolta olevien opiskelijoiden kouluttamiseksi opetustoimen eri sektoreille. Olennaista ei ole absoluuttisesti sama määrä valittavia opiskelijoita tai valmistuvia opettajia, vaan se, että kumpaakin sukupuolta edustavia opettajia valmistuu riittävästi.

Tasa-arvovaltuutettu on hakemuksessaan katsonut, että kyse olisi mahdollisesti tasa-arvolain 7 §:n mukaisesta välittömästä syrjinnästä. Ottaen huomioon tasa-arvolain tarkoitus ja lain 7 §:n sanamuoto, olennainen kysymys on se, kohtelee ko valinnoissa sovellettu sukupuolikiintiö jompaakumpaa sukupuolta syrjivästi. Yliopiston käsityksen mukaan ratkaistavana olevassa asiassa keskeistä on se, myönnetäänkö sukupuolikiintiöllä sukupuoleen perustuvaa etua tai hyötyä, jos kummankin sukupuolen edustajia valitaan yhtä paljon valintakokeisiin ja opiskelijoiksi.

Yliopiston käsityksen mukaan lainkohdassa kuvatun välittömän syrjinnän tunnusmerkit eivät täyty, koska kummankin sukupuolen edustajilla on yhtäläiset mahdollisuudet tulla valituksi opiskelijaksi. Opiskelijavalinnassa kumpaakin sukupuolta valitaan lähtökohtaisesti yhtä monta valintakokeiden eri vaiheisiin samoin kuin lopullisessa valinnassa opiskelijoiksi. Yliopisto katsoo, että sukupuolikiintiöt eivät tältä osin tule arvioitaviksi tasa-arvolain 7 §:n mukaisena tiettyyn sukupuoleen kohdistuvan välittömänä syrjintänä.

Liikuntatieteellisen tiedekunnan soveltaman valintakoemenettelyn laillisuutta on mahdollista arvioida myös 7 §:ssä tarkoitettuna välillisenä syrjintänä. Kuten edellä on todettu, lain esitöiden mukaan päältäpäin tasapuoliselta tuntuva järjestely voi olla syrjivää sen takia, että järjestely tosiasiallisesti vaikuttaa eri tavoin naisiin ja miehiin.

Tasa-arvovaltuutettu ei ole pitänyt sukupuolten fyysisiä testejä valintakokeissa ongelmallisina tasa-arvolain näkökulmasta, mikäli sukupuolten väliset fyysiset suorituskykyerot huomioidaan tuloksia arvioitaessa keskimääräisiin fysiologisiin sukupuolieroihin perustuen. Esimerkiksi poliisiammattikorkeakoulu soveltaa fyysistä suorituskykyä mittaavia pääsykokekriteerejä siten, että hakijoiden suoritusten vertailu tehdään sukupuolten keskimääräisten fysiologisten suorituskykymittareiden perusteella. Ammattikorkeakoulu on itsenäisesti määritellyt pääsykokeissaan käytettävät fyysiset testit sekä fyysisen suorituskyvyn erojen tasoittamisessa käytettävät asteikot liikuntasuorituksia pisteytettäessä. Poliisiammattikorkeakoulun soveltaman pisteytyksen perustana on mm. tutkimustieto sukupuolten erilaisesta suorituskyvystä mm. lihasvoiman suhteen.

Yliopiston mielestä ei ole selvää toteuttavatko poliisiammattikorkeakoulun soveltamiin keskimääräisiin suorituskykyarvoihin perustuvat valintakoemittarit tasa-arvolain tavoitteita läpinäkyvämmiin ja objektiivisempiin kuin yliopiston sukupuolikiintiöihin perustuvat kriteerit. Yliopisto korostaa, että poliisiammattikorkeakoulun fyysiset valintakoeosiot kohdistuvat selkeämmin puhtaan voiman ja nopeuden arvioimiseen kuin yliopiston motorisia ominaisuuksia ja taitoja mittaavat fyysiset valintakoeosiot. Puhdasta voimaa mittaavissa testisuorituksissa sukupuolierojen fysiologisten erojen tasoittaminen on jonkin verran selkeämpää. Motoriikan ja tekniikan mittaamiseen vastaava sukupuolten suoritusten keskiarvoistaminen soveltuu selvästi huonommin.

Yliopisto pitää mahdollisena, että keskimääräisten fysiologisten suoritusmittareiden soveltaminen saattaa johtaa laissa kiellettyyn välilliseen syrjimiseen herkemmin kuin yliopiston soveltamat sukupuolikiintiöt. Yliopisto katsoo, että sen soveltamat valintaperusteet, joissa naisten ja miesten suorituksia vertaillaan omissa ryhmissään tuottaa tasa-arvoisemman ja läpinäkyvämmän lopputuloksen.

Yliopisto käsityksen mukaan liikuntatieteellisen tiedekunnan soveltama valintakoeikäntö ei täytä välillisen syrjinnän tunnusmerkkejä, koska valintamenettely ei vaikuta toiseen sukupuoleen eri tavoin. Lisäksi välilliseen syrjintään kohdistuu laissa rajattu oikeutusperuste, jonka nojalla lainkohdassa tarkoitettu menettely ei kuitenkaan ole syrjintää, jos sillä pyritään hyväksyttävään tavoitteeseen ja valittuja keinoja on pidettävä aiheellisina ja tarpeellisina tähän tavoitteeseen nähden.

On riidatonta, että valtaosassa suomalaisten yliopistojen tarjoamista koulutusohjelmista hakijoiden sukupuolella ei ole merkitystä valintaperusteita määriteltäessä tai opiskelijavalintoja toteutettaessa, eikä siten perusteita myöskään erillisten sukupuolikiintiöiden soveltamiselle. Yliopisto on jo aiemmissa lausumissaan kuvannut seikkaperäisesti liikuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijavalinnoissa sovellettujen sukupuolikiintiöiden tarkoituksen ja tavoitteet, jotka yliopiston käsityksen mukaan toteuttavat kiistatta tasa-arvolain tarkoitusta sekä yleisesti hyväksyttyjä koulutuspoliittisia tavoitteita kumpaakin sukupuolta olevien opiskelijoiden kouluttamiseksi.

Asiassa tulee lisäksi huomioida myös yhdenvertaisuudesta annetun lain (1325/2014) säännökset, jotka velvoittavat mm. viranomaista ja koulutuksen antajaa edistämään yhdenvertaisuutta ja ehkäisemään syrjintää. Suomalaisen yhteiskunnan monikulttuuristuminen lisää entisestään tarvetta kumpaakin sukupuolta olevien liikunnanopettajien riittävälle kouluttamiselle mm. perusopetuksen järjestäjän tarpeisiin.

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän huomioimaan eri uskontokuntien vakaumuksiin perustuvat tarpeet opetusta järjestettäessä. Yliopisto katsoo, että esimerkiksi yläkoululaisten liikunnan- ja terveystiedon opettajan sukupuolella on kiistattomasti merkitystä eri uskontokuntiin kuuluvien oppilaiden opetuksessa yhdenvertaisuuslain vaatimuksia toteutettaessa.

Tasa-arvovaltuutettu on asianmukaisesti viitannut yliopistolain 36 §:n perusteisiin, joiden mukaan yliopistojen tulee opiskelijavalintoja ohjaavat kriteeristöt määritellä. Mainittu lainkohta ei sisällä oikeutusperustetta sukupuolikiintiöiden käyttämiseksi. Yliopiston näkemyksen mukaan juuri tästä syystä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kannanotto asiaan on tärkeä. Yliopisto on jo aiemmin todennut, asiassa olisi tärkeää saada voimassa olevaan tasa-arvolakiin perustuva tulkinta sukupuolikiintiöiden laillisuudesta, koska asiaan ei ole lainsäädännöstä, esitöistä, tai oikeuskäytännössä selkeää ratkaisua löydettävissä.

Yliopiston käsityksen mukaan ratkaistavana olevan asian käsittelyssä hankitut asiantuntijalausunnat tukevat yliopiston näkemystä sukupuolikiintiöiden tavoitteista ja laillisuudesta ratkaistavana olevassa asiassa. Edelleen yliopisto pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että tasa- arvovaltuutetun käynnistämän selvitystyön yhteydessä käydyssä julkisessa keskustelussa (esim. Keskisuomalainen 29.1.2020) opiskelijajärjestöt ovat tukeneet yliopiston soveltamaa valintakoemenettelyä. Yliopisto on lisäksi selvittänyt liikuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijoiden näkemyksiä sovelletuista sukupuolikiintiöistä. Opiskelijat ovat pitäneet sukupuolikiintiöitä asianmukaisina ja osa on ilmoittanut tyrmistyksensä siitä, että sukupuolikiintiöt poistettaisiin valintakokeista.

Huomionarvoista on lisäksi se, että liikuntatieteellisen tiedekunnan valintakokeisiin osallistuneet hakijat ovat niin ikään kokeneet liikuntatieteellisen tiedekunnan soveltaman valintakoemenettelyn ja arvosteluperusteet läpinäkyviksi ja yhdenvertaisuutta edistäviksi, koska vuodesta 1963 sovelletuista valintaperusteista ei ole koskaan valitettu hallinto-oikeuteen sukupuolikiintiöiden käyttöön kohdistuvilla perusteilla.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta tutkii asian vain siltä osin kuin se koskee sukupuolikiintiöiden käyttämistä valittaessa opiskelijoita Jyväskylän yliopiston liikuntapedagogiikan aineenopettajakoulutuksen opintoihin käyttämällä opiskelijavalinnoissa valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa sukupuolikiintiöittäin toteutettua pisteytystä.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvolautakunta katsoo, että asiassa on syntynyt oletama sukupuoleen perustuvasta välittömästä syrjinnästä Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan aineenopettajakoulutuksen opiskelijavalinnoissa valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa sukupuolikiintiöittäin toteutettua pisteytystä koskien.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei Jyväskylän yliopisto ole kumonnut asiassa syntynyttä oletamaa välittömästä syrjinnästä liikuntapedagogiikan aineenopettajan koulutuksen valintakokeen ensimmäisen vaiheen opiskelijavalinnoissa ja kieltää yliopistoa jatkamasta opiskelijavalinnoissaan tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjivää menettelyään.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta ei katso tarpeelliseksi asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakkoa.

Perustelut

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kysymys siitä, ovatko Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan aineenopettajakoulutuksen opiskelijavalinnassa valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa naisille ja miehille sukupuolikiintiöittäin toteutettu pisteytys tasa-arvolaisissa kiellettyä sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslaki

Perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslain esitöiden mukaan syrjintäsäännös koskee myös pelkkää erilliskohtelua (segregaatio). Siten yhtäläistenkin palvelujen tarjoaminen syrjintäkiellossa mainitun perusteen mukaisesti erikseen eri väestöryhmille olisi kiellettyä, jollei sitä voitaisi jonkin hyväksyttävän syyn perusteella pitää määrätystä tilanteesta oikeutettuna. Olennaista on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän ja Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta hyväksyttävällä tavalla. Perustelulle asetettavat vaatimukset ovat erityisesti säännöksessä lueteltujen kiellettyjen erotteluperusteiden kohdalla korkeat (HE 309/1993 vp, s. 44).

Perustuslain 6 §:n 4 momentin mukaan sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättäessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.

Perustuslain 16 §:ssä säädetään sivistyksellisistä oikeuksista. Sen 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä.

Tasa-arvolaki

Tasa-arvolain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Tasa-arvolain 7 §:ssä säädetään syrjinnän kiellosta. Välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella on kielletty. Välittömällä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan muun muassa naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella. Välillisellä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä puolestaan tarkoitetaan mm. eri asemaan asettamista sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun nähden neutraalilta vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella.

Välilliseen syrjintään liittyy niin sanottu oikeuttamisperuste. Menettelyä, joka asettaa naiset ja miehet välillisesti eri asemaan, ei ole pidettävä syrjintänä, jos sillä pyritään hyväksyttävään tavoitteeseen ja valittuja keinoja on pidettävä aiheellisina ja tarpeellisina tähän tavoitteeseen nähden. Oikeuttamisperustetta ei sovelleta välittömään syrjintään.

Tasa-arvolain yleinen syrjinnän kiello on tarkoitettu erikseen säädetyin poikkeuksin koskemaan kaikkia yhteiskuntaelämän aloja ja kaikkia tilanteita, joissa sukupuoleen perustuvaa eriarvoisuutta voi esiintyä. Ollakseen syrjivää menettelyltä ei edellytetä, että se olisi tehty syrjivässä tarkoituksessa. Olennaista sen sijaan on menettelyn tosiasialliset seuraukset.

Tasa-arvolain 8 b §:ssä säädetään syrjinnän kiellosta oppilaitoksissa. Oppilaitoksen menettelyä on pidettävä tasa-arvolaissa kiellettynä syrjintänä, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen muussa varsinaisessa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan, taikka muutoin kohdellaan 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Tasa-arvolain 9 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan syrjintänä ei kuitenkaan ole pidettävä väliaikaisia, suunnitelmaan perustuvia erityistoimia tosiasiallisen tasa-arvon edistämiseksi, joilla pyritään tämän lain tarkoituksen toteuttamiseen.

Tasa-arvolain 14 §:ssä säädetään syrjivän ilmoittelun kiellosta. Säännöksen mukaan työ- tai koulutuspaikkaa ei saa ilmoittaa vain joko naisten tai miesten haettavaksi, jollei tähän ole työn tai tehtävän laadusta johtuvaa painavaa ja hyväksyttävää syytä taikka tämä perustu 9 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun suunnitelman toteuttamiseen.

Yliopistolaki

Yliopistolain 36 §:n 3 momentin mukaan yliopisto päättää opiskelijavalinnan perusteista. Hakijat voidaan erilaisen koulutustaustan perusteella jakaa valinnoissa erillisiin ryhmiin. Samaan ryhmään kuuluviin hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita.

Jonkin kieliryhmän koulutustarpeen turvaamiseksi voidaan yhdenmukaisista valintaperusteista rajoitetusti poiketa.

Lainkohdan perustelujen mukaan säännöksen tarkoittamia erilaiseen koulutustaustaan liittyviä ryhmiä voivat muodostaa muun muassa ylioppilastutkinnon suorittaneet, ulkomailla kouluopintonsa suorittaneet taikka esimerkiksi korkeakoulututkinnon suorittaneet. Sen sijaan säännöksen nojalla hakijoita ei voida tällaisten ryhmien sisällä jakaa edelleen ryhmiin. (HE 7/2009 vp, s. 66).

Asian tutkiminen

Tasa-arvovaltuutetun tehtävänä on naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, jäljempänä tasa-arvolaki) 16 §:n ja tasa-arvovaltuutetusta annetun lain (1328/2014) 2 §:n mukaan muassa valvoa tasa-arvolain sukupuolisyrynnän kiellon ja edistämisvelvoitteiden noudattamista. Havaitessaan, että tasa-arvolaissa säädettyjä velvoitteita ei noudateta tai että lain säännöksiä muutoin rikotaan, tasa-arvovaltuutetun on tasa-arvolain 19 § 2 momentin mukaan ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, että lainvastaista menettelyä ei jatketa tai uusita.

Tasa-arvolain 20 §:n mukaan tasa-arvovaltuutettu tai työmarkkinoiden keskusjärjestö voi saattaa tasa-arvolain 7, 8, 8 a-8 e ja 14 §:n säännösten vastaista menettelyä koskevan asian yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi tasa-arvolain 21 §:ssä tarkoitettua menettelyä varten.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi tasa-arvolain 21 §:n mukaan kieltää sitä, joka on menetellyt lain 7, 8, 8 a-8 e tai 14 §:n säännösten vastaisesti, jatkamasta tai uusimasta menettelyä, tarvittaessa sakon uhalla.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että sillä on toimivalta ottaa asia tutkittavaksi, koska asian on saattanut lautakunnassa vireille tasa-arvovaltuutettu. Lisäksi lautakunta toteaa, että toisin kuin yhdenvertaisuuslaissa edellytetään yhdenvertaisuusvaltuutetulta, tasa-arvolaissa ei edellytetä, että saattaessaan asian vireille lautakunnassa, tasa-arvovaltuutetulla tulisi olla asiassa asianomistaja, jonka suostumus tarvittaisiin asian saattamiseksi vireille lautakunnassa.

Tasa-arvovaltuutettu on lausunnossaan 7.1.2020 ja vastaselityksessään 4.2.2021 todennut, että sukupuolten väliset tosiasialliset keskimääräiset fysiologiset erot sekä niiden vaikutus fyysiseen suoriutuskykyyn on mahdollista tasa-arvolain syrjintäkieltojen estämättä ottaa huomioon kunto- ja liikehallintatestejä arvioitaessa. Tasa-arvovaltuutettu on lisäksi todennut, että sen toimivaltaan ei kuulu sen määrittely, millaisia testejä ja mittareita valintakokeessa tulisi käyttää. Näin ollen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta tutkii asian vain siltä osin kuin se koskee sukupuolikiintiöiden käyttämistä valittaessa opiskelijoita Jyväskylän yliopiston liikuntapedagogiikan aineenopettajakoulutuksen opintoihin käyttämällä opiskelijavalinnoissa valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa sukupuolikiintiöittäin toteutettua pisteytystä.

Väitetty syrjinnän kiellon rikkominen

Syrjintäolettaman syntyminen

Syrjivä toimenpide voi kohdistua tiettyä sukupuolta olevaan henkilöön, mutta myös tiettyä sukupuolta edustavaan ennalta määräämättömään mies- tai naisjoukkoon. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun oppilaitos omaksuu sellaisia menettelytapoja, joita sovellettaessa naiset ja miehet joutuvat keskenään eriarvoiseen asemaan. Syrjintää olisi se, että samanlaisissa tilanteissa miehiä ja naisia kohdellaan eri tavoin. Menettely, joka sovellettaessa johtaa henkilön epäedulliseen kohteluun sukupuolen perusteella, voi olla itsessään kielletty tasa-arvolain 7 §:ssä säädetyn syrjinnän yleiskiellon nojalla (HE 57/1985, s. 16).

Syrjinnän yleiskielto ulottuu tasa-arvolain koko soveltamisalalle, myös laissa olevien syrjinnän erityiskiellojen kattamille elämänalueille kuten työelämään ja oppilaitoksiin. Tasa-arvolain 7 §:n perusteella kiellettyjä voivat olla myös sellaiset oppilaitoksissa noudatettavat käytännöt, joiden soveltaminen johtaa siihen, että yksilö joutuu tasa-arvolain 8 b §:ssä säädetyn syrjintäkiellon vastaisesti epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella.

Tasa-arvolain esitöiden mukaan 8 b §:n säännökseen on sen selkeyttämiseksi sisällytetty viittaus 7 §:ään. Viittauksen tarkoituksena on saattaa selkeästi 8 b §:n piiriin myös sellaiset 7 §:ssä kielletyt syrjinnän muodot, joita ei ole suoranaisesti määritelty eri asemaan asettamiseksi sukupuolen perusteella. Oppilaitoksen piirissä annettu syrjintäohje, joka johtaa henkilön syrjintään sukupuolen perusteella tasa-arvolaissa tarkoitettulla tavalla, on katsottava 8 b §:ssä kielletyksi syrjinnäksi. (HE 195/2004 vp, s. 32)

Oppilaitoksen menettelyä on pidettävä tasa-arvolain 8 b §:ssä kiellettynä syrjintänä muun muassa silloin, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan. Säännös siis kieltää oppilaitosta toimimasta niin, että hakijan sukupuoli vaikuttaa opiskelijavalintojen lopputulokseen. Oppilaitoksen tulee huolehtia siitä, että mikään oppilas- tai opiskelijavalintaan vaikuttava seikka ei vaaranna sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan aineenopettajakoulutuksen valintakokeen ensimmäisen vaiheen opiskelijavalinnassa käyttämät sukupuolikiintiöt johtavat siihen, että opiskelijavalinta ei ole sukupuolineutraalia. Riippuen miesten ja naisten ryhmässä hakeneiden määrästä ja valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa kummassakin ryhmässä saavutettujen pisteiden määrästä, valintakokeessa saatu valinnoissa jatkuon pääsemiseen oikeuttava alin hyväksyttävä pistemäärä muodostuu erilaiseksi miesten ja naisten ryhmässä. Valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa korkeammat opiskelupaikkaan oikeuttavat pisteet saanut hakija sivuutetaan kiintiön perusteella ja valintakokeen toiseen vaiheeseen valitaan vähemmän pisteitä saanut, eri sukupuolta oleva hakija. Näin ollen hakijan sukupuoli vaikuttaa opiskelupaikan saamiseen. Yliopiston kiintiökäytäntö asettaa opiskelupaikkaa hakevan henkilön epäedulliseen asemaan välittömästi sukupuolen perusteella.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että Jyväskylän yliopiston edellä selostettu menettely liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan aineenopettajakoulutuksen opiskelijavalinnassa on ongelmallista myös sukupuoli-identiteetiltään muunsukupuolisten kannalta. Tasa-arvolain 1 §:n mukaan sen tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Lain 7 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan syrjintä sukupuoli-identiteetin tai

sukupuolen ilmaisun perusteella on kielletty.

Tasa-arvolain esitöiden mukaan valinnan koulutukseen tulee perustua yksilöllisiin, ei sukupuoleen liittyviin seikkoihin. Koulutuksesta kiinnostuneille ei saa antaa sellaista vaikutelmaa, että valinnassa suositaan miehiä tai naisia. Tämä ei tarkoita tietenkään sitä, että tiettyyn ammattiin tähtäävään koulutukseen olisi otettava yhtä monta miestä ja naista. (HE 57/1985 vp, s. 14).

Lisäksi yliopistolain 36 §:n 3 momentin mukaan yliopiston opiskelijavalinnassa hakijat voidaan erilaisen koulutustaustan perusteella jakaa valinnoissa erillisiin ryhmiin ja samaan ryhmään kuuluviin hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan aineenopettajan koulutuksen valintakokeen ensimmäisen vaiheen opiskelijavalinnoissa opiskelijat on jaettu eri ryhmiin sukupuolen perusteella, mikä ei ole yliopistolain 36 §:n 3 momentissa mainittu hyväksyttävä peruste opiskelijavalintojen ryhmäjaolle.

Ottaen huomioon tasa-arvolain syrjintäkiellot sekä yliopistolaissa säädetty vaatimus yhdenmukaisista valintaperusteista, yhdenvertaisuus ja tasa-arvolautakunta katsoo, että asiassa on syntynyt olettama sukupuoleen perustuvasta välittömästä syrjinnästä Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan aineenopettajakoulutuksen opiskelijavalinnoissa valintakokeen ensimmäisessä vaiheessa sukupuolikiintiöittäin toteutettua pisteytystä koskien.

Syrjintäoletaman kumoaminen

Tasa-arvolain 7 §:ssä on erikseen säädetty sellaisen menettelyn oikeuttamisperusteista, joka on välillistä syrjintää.

Koska asiassa on syntynyt olettama välittömästä syrjinnästä, menettelyä voidaan perustella ainoastaan tasa-arvolain 9 §:ssä mainituilla oikeuttamisperusteilla. Sen mukaan tasa-arvolaisissa tarkoitettuna sukupuoleen perustuvana syrjintänä ei ole pidettävä naisten erityistä suojelua raskauden tai synnytyksen vuoksi, asevelvollisuuden säätämistä ainoastaan miehille, vain joko naisten tai miesten hyväksymistä muun yhdistyksen kuin varsinaisen työmarkkinajärjestön jäseniksi, jos tämä perustuu yhdistyksen säännöissä olevaan nimenomaiseen määräykseen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että asiassa ei ole kyse edellä mainitun kaltaisista oikeuttamisperusteista.

Lisäksi tasa-arvolain 9 §:n 4 kohdan mukaan sukupuoleen perustuvana syrjintänä ei ole pidettävä väliaikaisia, suunnitelmaan perustuvia erityistoimia tosiasiallisen tasa-arvon edistämiseksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, ettei Jyväskylän yliopiston liikuntapedagogiikan aineenopettajan koulutuksen opiskelijavalinnoissa käyttämä sukupuolikiintiöihin jako ole ollut väliaikaista, vaan kuten yliopisto on itsekin selvittänyt, vuosikymmeniä jatkunut pysyvä menettely.

Koska yliopisto on perustellut sukupuolikiintiöihin perustuvaa opiskelijavalintamenettelyään sillä, että sen tarkoituksena on ollut turvata riittävän määrän sekä miehiä että naisia

valmistuvan liikunnanopettajiksi, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa varmuuden vuoksi, että erityistoimet tasa-arvon edistämiseksi eivät tarkoita sitä, että tiettyyn ammattiin tähtäävään koulutukseen olisi otettava yhtä monta miestä ja naista.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kiinnittää huomiota myös siihen, että sukupuoli on mainittu perustuslain 6 §:n 2 momentin syrjintäkieltosäännöksessä. Tällaiseen perustuslain syrjintäkieltosäännöksessä lueteltuun henkilökohtaiseen syyhyn perustuvan käytännön hyväksyttävyydelle on asetettava erityisen korkeat vaatimukset (ks. esim. PeVL 31/2013 vp ja siinä mainitut PeVL 1/2006 vp, s. 2/I, PeVL 38/2006 vp, s. 2).

Edellä mainituin perustein yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei Jyväskylän yliopisto ole kumonnut asiassa syntynyttä syrjintäolettaa.

Johtopäätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei Jyväskylän yliopisto ole kumonnut asiassa syntynyttä olettaa välittömästi syrjinnästä liikuntapedagogiikan aineenopettajan koulutuksen valintakokeen ensimmäisen vaiheen opiskelijavalinnoissa ja kieltää yliopistoa jatkamasta opiskelijavalinnoissaan tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjivää menettelyään.

Ottaen huomioon julkinen etu, ja että lautakunta kieltää Jyväskylän yliopistoa syrjimästä valintakokeessa sukupuolen perusteella, Jyväskylän yliopiston on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kieltopäätöstä välittömästi päätöksen tiedoksi saamisesta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kieltopäätöstä on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain (1327/2014) 13 §:n 4 momentin mukaan muutoksenhausta huolimatta, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

Uhkasakko

Tasa-arvolain 21 §:n 1 momentin mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi asettaa antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon.

Tasa-arvovaltuutettu on vaatinut tarvittaessa uhkasakon asettamista, jos lautakunta katsoo Jyväskylän yliopiston käytännön tasa-arvolain vastaiseksi.

Uhkasakon määräämiseen ja tuomitsemiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa säädetään. Uhkasakkolain 4 §:n mukaan viranomainen voi asettaa uhkasakon, jos niin on laissa säädetty.

Jyväskylän yliopisto on vastauksessaan ilmoittanut, että se tulee noudattamaan asiassa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan ratkaisuun perustuvaa tulkintaa.

Näin ollen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta ei katso tarpeelliseksi asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakkoa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 1 §, 7 §, 8 b §, 9 §, 16 §, 21 §

Laki tasa-arvovaltuutetusta (1328/2014) 2 §

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta (1327/2014) 13 § 4 momentti

Yliopistolaki (558/2009) 36 § 3 momentti

Perustuslaki (731/1999) 6 §, 16 § 2 momentti,

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Outi Anttila, Merja Heikkonen, Paula Ilveskivi ja Husein Muhammed. Asian esittelijä Juhani Kortteinen.